CARIEM CRANII

MEMORABILI EXEMPLO

ET

MEDICA ΕΞΗΓΗΣΕΙ

TRACTATAM

DIVINIS AVSPICIIS

EX

DECRETO ILLVSTRIS AC GRATIOSISSIMÆ FACVLTATIS MEDICÆ

PRO LOCO

IN EADEM RITV MAIORVM OBTINENDO

publicæ eruditorum diſquiſitioni

IN AVDITORIO MEDICO

ſiſtit

IO. HADRIANVS SLEVOGTIVS

MED. DOCT. P. P. ORDINARIVS

MEDICVS DVC. PROVINC. ET CIVIT.

PATR. PHYSICVS

Ad d. XXVII. Maji CIↃ IↃC XCV.

IENAE

LITERIS IO. ZACH. NISI

SERENISSIMIS

SAXONIÆ, JVLIACI, CLIVIÆ AC MONTIVM, ITEMQVE ANGARIÆ AC VVESTPHALIÆ DVCIBVS, LANDGRAVIIS THVRINGIÆ, MARCHIONIBVS MISNIÆ, COMITIBVS PRINCIPALI DIGNITATE HENNÆBERGIÆ, COMITIBVS MARCÆ ET RAVENSBERGI, RESPECTIVE SAYN ET VVITGENSTEIN, DYNASTIS IN RAVENSTEIN ET RESPECTIVE TONNA &c.

ILLVSTRIS AD SALAM

ACADEMIÆ

NVTRITORIBVS

MVNIFICENTISSIMIS

PRINCIPIBVS AC DOMINIS

MEIS CLEMENTISSIMIS

PRIMITIAS HASCE

OFFICII PROFESSORII

IN HUMILLIMÆ OBSERVANTIÆ

ET

DEBITÆ GRATITUDINIS

TESTIMONIUM

DEVOTISSIMA MENTE

D. D. D.

IO. HADRIANUS SLEVOGTIUS,

D. ET P. P.

Q. D. B. V.

HISTORIA.

Puer octo annorum, temperamenti laudabilis, & floridi corporis habitus, die 15. Sept. anni 1689, in vicina urbe mane ſcholam petens, ab immaturo piro, ex alto in dextrum ſinciput projecto, caligine oculorum & vertigine correptus concidebat, & aphonus domum deportabatur; ubi ſine ſenſu, usque ad meridiem, jacens, tandem poſt repetitam evomitionem jentaculi, & multæ bilis, vocalis iterum redditus, manu locum læſum monſtrabat, & de inſigni dolore capitis conquerebatur: Cumque dextrum ſinciput & vertex admodum intumeſcerent, nec vinum calidum, cum butyro & duplicato linteo adhibitum, ſufficere videretur, chirurgo cura ægroti demandabatur. Hic, quod cutem integram cerneret, ſuperimpoſito emplaſtro, plagam nullius momenti eſſe pronunciabat, nec diætæ curioſus, de aëris aut victus decente uſurpatione quicquam præcipiebat. Imo cum, menſe dimidio elapſo, per lanceolam puri, ſub cute latenti, exitum pararet, iſtudque ſatis coctum efflueret, præſentibus ſignis læſi cranii, dolore continuo pulſante, ſtupore, maſticandi difficultate, appetitu debili, ſomno turbulento; ſpem tamen parentibus facere

audebat, intra octiduum curationi finem impoſitum iri. Sed irrito ſucceſſu: quippe, utut quotidie tam per modo memoratum, arte factum, vulnus, quam per aliud novum, non longe ab iſto, ſponte natum foramen, haud parum crudi liquaminis excerneretur, non tamen tumor inde ſubſidebat, ſed ultra principium quinti menſis perdurabat, & tandem ne leviſſimum contactum quidem, ſine magno dolore admittebat. Cujus moræ parentes & agnati impatientes, poſtquam reliquorum chirurgorum iſtius loci, perverſæ curationis triſtem exitum ſubolentium, majoremque exiſtimationis ſuæ, quam caritatis erga proximum, rationem habentium, fores fruſtra pulſaſſent; die 21. Januarii, anni 90, puerum huc ad avunculum ſuum, Danielem Mannum, optimæ notæ chirurgum, deducebant, a quo ego in conſilium accitus, in dextro ſincipite, juxta ſuturum ſagittalem, duo ulcuſcula lentiformia, & dimidium pollicem a ſe invicem diſtantia deprehendebam. Hæc ichore plena erant, quem ad ſingulos cordis pulſus modice ſubſultantem cernebam; cumque totus ambitus ultra ſuturam coronalem, atque λαμβδοειδῆν, elatior eſſet, & tangenti fungoſus intusque cavus videretur, ac inſuper leniter preſſus, cum ejulatu ægri, prædictum ichorem ex ambobus oſtiolis emitteret; non ſine ratione cranium ſubtus corruptum eſſe, & ſine mora detegendum ſtatuebam. Præmiſſo igitur leni evacuante, d. 23. explorata per ſpecillum ulceris profunditate, & demtis forfice capillis, per decuſſatim factam ſectionem ex cute copioſus ſanguis niger propullulabat. Vulnere lege artis deligato, & quæ circa diætam, internaque remedia neceſſaria videbantur, rite diſpoſitis, ſtatim ſequente die illud labia, multo quam antea, graciliora habebat; cumque tertium religaretur, portionem tabulæ cra-

nii

nii ſuperioris, a reliquo oſſe ſolutæ; in fundo gerebat, & craſſitie papirum, foraminibus cribrum, ambituque ſchema I. exhibebat. Hac ſublata, medulloſa calvariæ ſubſtantia nuda, vitrea vero tabula exiguo foramine pertuſa apparebat, ex quo tenuis flaveſcens liquor, juxta rythmum vaſorum duræ matris pulſantium, expellebatur. Manifeſto indicio, intra cranium rem minime ſalvam eſſe, & hoc liquamen, quod maxima ſui parte nutrimentum calvariæ fuerat, ex eroſis tubulis ſtillando, a vicinis humoribus corruptis characterem vitioſum contraxiſſe. Cum itaque curationem ſolertem, atque induſtriam operam depoſci palam fieret, haud contemnenda ſimul proſperi ſucceſſus fiducia naſcebatur, quod nec ulceris conditio adeo mali moris, nec caries oſſis inſuperabilis videretur, nec circa principes functiones aliquid magna formidine dignum extaret; ſenſim redeuntibus quiete, comedenti deſiderio, maſticatione expeditiore, animique alacritate: unica tuſſi excepta, quæ cum inſigni violentia & moleſtiſſimo capitis dolore, tribus abhinc hebdomadis tenellum corpus concuſſerat.

Verum obſtabat inemendabilis ægri, ex puerili ἀῤῥωστία τῆς διανοίας *fluens moroſitas; dum dolorum, in prima ſectione perpeſſorum memor, neque blanditiis, neque minis permoveri poterat, ut a clamore & corporis jactatione, quæ chirurgi operationes turbabat, & vix ac ne vix quidem ulceris deterſionem concedebat, deſiſteret. Accedebat inepta agnatorum miſericordia, qui fletu pueri commoti, jam omnem ferri uſum deteſtabantur, nec miſellum ulteriori cruciatui, ita vocabant ſcalpturam cranii, committere volebant: mori ſatius eſſe reputantes, quam tot ferramentorum crudelitatem in vivo corpore experiri.*

Quibus rebus fiebat, ut poſt imprudentem cunctationem

nem, tandem, penitus abſumta magna cranii parte, medio Februarii, dura mater per foramina A & B, in ſecunda & tertia figura notata, nuda in conſpectum veniret, & curioſo ſpectaculo tres diſtinctos motus, cordis pulſui, reſpirationi & tuſſi reſpondentes exhiberet. Cum autem interim novus tumor in occipite ſuboriretur, & ad educendam putrilaginem ferro uti probibitum eſſet, d. 16. per potentiale cauterium eum aperire reliquum erat. D. 20. Puer ſolito ſomnolentior fiebat, & ſenſim p. n. calere incipiebat, ceſſabat appetitus, viresque imminuebantur ſenſibiliter, donec d. 25, 26, 27 & 28. aucta dormiendi libidine, quam crebri pavores comitabantur, febriliter caleret, & aut plane non, aut incongrue ad quæſita reſponderet, dieque 1. Martii fatis cederet.

Cranium reſectum quatuor in locis perforatum viſebatur, & in concava ſui parte, ubi late ſerpens caries magnam interioris laminæ partem abſumſerat, mucore albo & inæquali ſuperficie prædito, oblitum erat; quo cum etiam dura mater, quousque ab arroſo oſſe adbuc tecta erat; ad ſtraminis craſſitiem obducta eſſet, primo intuitu pene eam hoc loco exulceratam dixiſſemus: Sed accuratiori examine adhibito, adhuc integra, omnisque læſionis expers inveniebatur. Magma autem huic & cranio, unde deciderat, adhærens, armato oculo innumerorum vermiculorum, lento humori implicatorum, congeries apparebat; quorum multi, aquæ tepidæ injecti, motitatione ſua vitalitatis indicia edebant. Vaſa meningis ad rupturam atro ſanguine turgebant, & candicans alias cerebri ſubſtantia roſea fere & ſpiſſiſſimis punctis rubris conferta videbatur. Ventriculi flavo ſero diſtenti erant, quod, quamprimum illi cultri apice vulnerabantur, cum impetu proſiliebat.

Exi-

Ἐξήγησις.

§. I.

Talis fuit lamentabilis vitæ terminus pueri optimi, cui longioris vitæ uſuram ars promittebat, ſi & in tempore convenientia remedia adhibita fuiſſent, & cum eadem poſtmodum adhiberentur, æger non minus quam adſtantes, ad monitum Hippocratis, ἑωυτὸς παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντες decreviſſent.

§. II. Cum vero, ut vulgata fert ſententia, *dimidium curationis cognitio morbi abſolvat*; & ſtatim in principio, quæ a divino Sene, ejusque ſectatore Celſo, ad diagnoſin rite formandam præcipiuntur, obiter habita fuerint, mirum non eſt, hinc infidam prægnoſin, erroneamque curationem originem traxiſſe.

§. III. Ut igitur, quam promtum fuerit hunc lapſum evitare, oſtendamus, ea quæ Artis Parens, in aureo de *capitis vulneribus* libello, Celſusque paſſim præſtantiſſima proponunt monita, ita præſenti circumſtantiarum feriei applicabimus, ut primo omnium *ad ſubjectum*, deinde *ad locum affectum*, poſtmodum *ad inſtrumentum*, ceu cauſam, *modumque lædendi*, & denique ad παρακολουθησίας, in ægro emergentes, animum adhibeamus; quibus ultimo prognoſeos ergo, *tempus anni* quoque ſubjungemus.

§. IV. Subjecto merito hic primas deferimus, quia ejus cognitio adeo neceſſaria eſt, ut niſi de eo conſtet, indagatio *indicationum* fruſtranea, *indicantium* dignotio impoſſibilis, *indicatorum* applicatio autem inepta ac prorſus cœca exiſtere ſoleat.

§. V. Quod noſtrum attinet, ne ex ætate puerili

& laudata corporis ἐυεξία prior chirurgus oſcitantiæ ſuæ excuſationem petat; quaſi vero, cum Celſus puerorum & adoleſcentium vulnera citius ſanari ſtatuat, præſente inſuper in noſtro humorum ἐυκρασία, a *mediocri* ejusmodi *læſione*, per *pirum*, & *ſine ſanguine* facta, non adeo facilis pravorum ſymptomatum ἐπιγένεσις metuenda fuerit: Sciendum eſt, Celſum *lib. 5. c. 26. p. 302.* eatenus tantum recentiori florentique ætati promtiorem reconvaleſcentiam ſpondere, quatenus illa ſenio, humorum balſamica dulcedine & γλιχερότητι, calidique nativi vigore deſtituto opponitur. Deinde neminem latere putamus quam pronum in febres ac putredines ſanguineorum temperamentum exiſtat, & quam exquiſito tenera puerilium nervorum compages, ad leves vellicationes, ſenſu polleat, dolorumque impatientiſſima ſit. Ut taceam, effato *magni Æſculapii* Lycei hujus, ut Imperatori & Medico, ita & Chirurgo turpe eſſe, dicere: *Non putaram.*

§. VI. Secunda conſideratio locum affectum concernit, caput ſcilicet, regionem corporis nobiliſſimam; Et ſicut nec minimas hujus læſiones contemni debere, unanimis peritorum vox eſt; ita quæ oſſi ſincipitis atque ſuturis accidunt, periculoſisſimas eſſe, poſt Hippocratem receptiſſima in ſcholis medentium opinio fuit.

§. VII. Os vero aut fiſſum aut fractum fuiſſe, ipſamque ſuturam labem accepiſſe, tria potiſſimum argumenta probabile reddunt; Horum primum partium harum conſtitutio ſuppeditat: *Univerſi* enim, inquit Hipp. l. c. text. 3. *capitis os tenuisſimum ac debilisſimum eſt, quod circa ſinciput, & carnem paucisſimam ac tenuisſimam hac parte os ſuper ſeipſo habet.* & text. 15 *Proclive eſt os circa ſuturam rumpi ac diſſolvi, propter osſis hac parte debilita-*

bilitatem & raritatem, & propterea, quod parata ſit ſutura, ut rumpatur ac diſſolvatur: nam reliqua oſſa, ſuturam ambientia, ruptionis exortia manere poſſunt, eo quod robuſtiora ſunt, quam ſutura.

§. VIII. Nec obſtat, aut effugiendi anſam imperito homini & excuſationem parit, quod juniorum crania, præ adultis, ſingulari privilegio gaudeant, ut cum mollitie ſimul tenacia exiſtant, & duriori corpori alliſa cedant, θλᾶσιν potius, quam fiſſuram aut fracturam patientia. a qua etiam ut reſtituantur, non æque cutis diſſectione & vectibus, aut operoſis elevatoriis monopedibus, bipedibus tripedibusque opus habeant; ſed vel per ſuctum, ad modum antiquatæ ſcarificationis; vel per cucurbitam cum multa flammâ, aut enchireſin Hildanianam, emplaſtrum ſcil. firmiter affixum, ſubitoque iterum, beneficio funiculi abſtractum, ad naturalem ſtatum reducantur: imo quod ſponte, & ſine artis ope, nonnunquam eleventur. Cujus phænomeni exemplum ante aliquot annos heic loci me vidiſſe memini: cum enim puer quinquennis ex feneſtra in aquæ ductus marginem præcipitatus, inſignem foveam in ſiniſtro ſincipite reportaret, & ἀναίσθητος, morientique ſimilis, ῥογχάζων jaceret, locus depreſſus autem cum ſacculis cephalicis & vino calido foveretur, paulo poſt, me atque chirurgo præſente, vi excitatæ ſternutationis, ſenſim reſurgente cranio, vocem & ſenſum recuperabat.

§. IX. Verum ſicut hæc omnia veriſſima ſunt, ita nihilominus juniorum calvarias etiam frangi poſſe, certiſſimum eſt; quin & hoc inſuper vitii habent, ut non ſolum, ceu reliqua oſſa fracta, *niſi ſuccurſum eſt*, verbis Celſi, lib. 8. c. 4. *gravibus inflammationibus afficiantur, difficiliusque poſtmodum tractentur:* ſed etiam non fracta, dum ſecun-

dum

dum text. 25. l. c. Hipp. τῶν παιδίων τὰ ὀςέα ἐναιμότερά ἐςι, *puerorum oſſa magis ſanguinolenta ſunt*; ut ex noſtri, poſt mortem & aliquot annorum decurſum, adhuc rubella calvaria cognoſcere datur; ideo καὶ μᾶλλον καὶ θᾶσσον ὑποπυΐσκεται, *magis ac citius ſupparantur*. Sicubi ſcilicet, contra apertam Hippocratis doctrinam, text. 22. *ulcus carnis ambientis non ſtatim repurgatum, & ad ſiccitatis ſtatum reductum fuerit; ſed diu*, (hoc loco ultra quadrimeſtre) *humidum & putreſcens relictum manſerit.*

§. X. Alterum cranii læſionem ſuſpicandi argumentum inſtrumentum lædens offert, de quo Hippocrates text. 14. *Profecto ex telis maxime os rumpunt & manifeſtis & obſcuris fiſſuris, & intro cedere faciunt, quæ ſunt rotunda, orbicularia & obtuſa & gravia & dura.* Tale autem pirum immaturum fuiſſe, vero ſimillimum eſt; inprimis cum lædendi modus acceſſerit ſingularis. per hunc enim, quod ἀπὸ ὑψηλοτάτȣ, *ex altiſſimo* deſcendit, & ἐξ ἰθὺ, *è directo* caput petiit, vi textus 13. μάλιςά γε ταῦτα πάσχειν τὸ ὀςέον κίνδυνός ἐςι, *maxime ſane, ut hoc os patiatur, periculum eſt.*

§. XI. Reſtat tertium argumentum, ex iis, quæ ictum ſecuta ſunt, ſymptomatis depromendum. De his poſt Hipp. Celſus lib. 8. c. 4. p. 545. ita loquitur: *Vbi calvaria percuſſa, protinus requirendum eſt, num bilem is homo vomuerit, num oculi ejus obcæcati ſint, num obmutuerit, num per nares auresve ſangvis ei effluxerit; num ceciderit; num ſine ſenſu, quaſi dormiens jacuerit? Hæc enim non niſi oſſe fracto eveniunt.*

§. XII. Licet autem aſſertio hæc, de eo tantum, quod ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον fieri ſolet, accipi debeat; quatenus læſioni cranii ordinarie quidem hæc & ſimilia phænome-

na,

na, dolor v. g. maſticatio impedita &c. ſuperveniunt; nec viceverſa tamen ex præſentia eorum omnium indubitanter de rupto oſſe pronunciare licet: in noſtro certe ipſe effectus, enormis iſta caries, ſinciput ab initio ſtatim, una cum ſutura, fiſſum fuiſſe, teſtari poteſt. Inde enim evenit, ut portio, quæ d. 24. Januarii de ſuperiori tabula receſſit, mox in primo ictu, per conquaſſationem ad inſequentem ſeparationem diſpoſita, intus vero integra pene ſutura ſucceſſivæ conſumptioni ſubjecta fuerit, quia in hac, ceu magis ſucculenta, prima ſanguinis ſtagnatio atque corruptio ſedem habuit.

§. XIII. Hæc de diagnoſi: quæ cum fundamento caruerit, neceſſario infidam prognoſin poſt ſe trahere debuit; cum tamen eam rationi & effectui conformem reddere facile fuiſſet, modo, quæ Hipp. clariſſimis verbis de tenera & putredini obnoxia textura craniorum puerilium docet, chirurgus cum læſionis organo, & inde ortis incommodis comparaſſet; ſique porro ex text. 3. l. c. *Contuſiones & ruptiones ſincipitis, ob cerebrum plurimum ibi ſubſiſtens, lethaliores, ac ad curandum & effugiendam mortem difficiliores exiſtere didiciſſet*: Si præter hæc ad tempus autumnale ac hybernale reſpexiſſet, quod *capitibus læſis* Celſus l. 5. c. 26. aliique veterum *perniciosiſſimum judicarunt*; ſi acerbiſſimis, vereque ulceroſis miſelli doloribus indoluiſſet: Si denique ad ea, quæ oculis cernere, manibusque palpare poterat, animum advertiſſet: tunc ex ſtabili loci affecti tumore, continuum affluxum & ςάσιν p. n. ſanguinis; ex nova, eaque ſpontanea cutis perforatione, magnam humorum acrimoniam, ex putredine conceptam; ex vulneris tamdiu fruſtra tentata conſolidatione, & crudi liquaminis excretione, oſſis corruptio-

 nem,

nem, ſemper & usque ulceris ſanationem impedientem; ex motu denique ichoris, pulſui arteriarum concordante, cranii profundisſimam læſionem concluſiſſet; nec proinde reſtitutionem ægri, ut in principio garriverat, *octo dierum opus* ſtatuiſſet; ſed potius cum Celſo, l. 8. c. 4. p. 545. *Hæc non niſi oſſe fracto evenire, & ubi inciderunt, neceſſariam quidem, ſed difficilem eſſe curationem pronunciaſſet.*

§. XIV. Tantum etiam de prognoſi: cui jam curationem quoque apponere par eſſet, ſi, præter emplaſtri atque lanceolæ nomen, quicquam de ea nobis innotuisſet. Vt tamen, ubi iſtam ratio defecerit, pateat, breviter, qua methodo a nobis ulcus tractatum ſit, exponere, ordineque, non quidem ἐπιστημονικῶ, ſed tumultuario, prout ſcilicet hiſtoriæ decurſus ſeſe obtulit, recenſere animus eſt.

§. XV. Antequam aliquid tentaretur, opportunum videbatur, leni laxante primas vias expurgare. Quod etſi Overkampio aliisque neotericis ſuperfluum videatur, ſua tamen utilitate non caret. Deinde cum capillorum remotio tam ad dignotionem loci affecti accuratiorem, quam ad aptiorem remediorum applicationem, perquam neceſſaria eſſet, nec tamen acerbisſimus dolor in rubella, & ab expanſione fibrarum fungoſa reddita cute, novaculæ raſuram admitteret, forfice eos chirurgus reſecare cogebatur.

§. XVI. Circa explorationem profunditatis dubium naſcebatur; cum enim ſtyli beneficio, quousque cultri acies adigenda eſſet metiremur, & ille in duro corpore ſubſiſteret, nec ſtatim ad duram matrem deſcenderet, cranium integrum, nec, uti ex adeo manifeſto ichoris ſub-

ſultu conjiciebamus, perforatum eſſe mirabamur. Cumque ſequente die poſt exemptam portionem tabulæ ſuperioris, paſſim foraminulis ſcatentem, quæ ſtylum heri exceperat, conjecturam noſtram omnino fundamentum habuiſſe cerneremus, experientia convicti, ſpecillum non omnis erroris expers eſſe concludebamus; quamvis Hippocrates atque Celſus hoc, ceu fide dignum teſtem laudent, qui an vulnus aut caries in oſſe adhuc ſedem habeat, an vero iſtud penetrarit, perſpicue doceat.

§. XVII. Detecta itaque plagæ altitudine, reſtabat, ut cutis ad cranium usque, & quidem decuſſatim diſſecaretur; cum & ulceris cavitas latensque caries ſectionem indicarent, locusque affectus eam permitteret, & Hippocrates Celſusque poſtularent. Sectionem indicari patebat ex textu 18, l. c. *Ulcera, quæ non habent ſufficientem magnitudinem longitudinis ac latitudinis, ad oſſis inſpectionem, an quid mali paſſum ſit a telo, & quale id paſſum ſit, & quntum caro contuſa eſt, & quantum os læſionem habet: & rurſus, an illæſum ſit os a telo, & nihil mali paſſum ſit: & ad curationem, quali nam opus habeat ulcus, & caro, & oſſis affectio,* τὰ δὴ τοιαῦτα τῶν ἑλκέων τομῆς δεῖται, *talia ſane ulcera ſectione opus habent.* Permitti autem ſectionem ex text. 19. diſcebamus, *quia omnes partes eam ſuſtinent, præter tempora & venam, quæ ſuper tempora fertur*, *nec*, Celſo teſte, *magno negotio cutis ſaneſcit, etiamſi fruſtra ſecetur.* In ſpecie vero a Celſo ſectio, *quæ ex duabus transverſis lineis literæ X figuram accipit*, commendabatur, *ut deinde a ſingulis præcedentibus angulis cutis ſubſecetur.*

§. XVIII. Cutis aperta uncialis craſſitudinis deprehendebatur, & faciem uteri diſſecti, cum ultimis men-

ſibus inſtar ſpongiæ ſanguine turgere ſolet, repræſentabat. Sanguinem per moram inſpiſſatum & hinc nigriorem apparentem, utut affatim efflueret, reprimere inconſultum ducentes, nec monitum Celſi, qui p. 548. *ſanguinem, inter ſecandum effluentem, ſpongia, ſubinde in aceto* (huic regioni minus conveniente) *tincta, cohibendum objectisque linamentis occupandum* eſſe ſcribit, obſervare; nec reliqua ἔναιμα, ἴσχαιμα καὶ συπτικὰ remedia in uſum vocare poteramus: Cum enim partem ſectam, alias minus ſucculentam eſſe, & per ſe non admodum ſanguine abundare, ſed per frequentem vociferationem ſurſum protruſum, nunc p. n. tam copioſum poſſidere crederemus: idcirco leniter labia vulneris demulcendo, exitum ejus promovendum potius, quam retardandum, putabamus.

§. XIX. Vulneri balſamum chirurgi ex myrrha, mumia, aloe, ſangv. draconis, maſti che, ſarcocolla, melle roſaceo atque rutaceo concinnatum, carptoque linteo exceptum imponebatur, cum labia prius ℅ chamom. roſac. maſtichin. anethin. quibus modicum ℅ philoſophor. & ceræ rectif. admixtum erat, uncta eſſent; mox emplaſtrum ſticticum Croll. & de betonica applicabatur, quod aliud latius, defenſivum dictum, tegebat; tandem ſaccus latus, fol. beton. rut. ſcord. roſmar. ſalv. veron. origan. flor. roſar. melilot. ſtœchad. arab. & baccis lauri, gr. m. conciſ. & contuſ. impletus, vinoque ad tolerantiam ægri calido, madens, reliqua omnia amplectebatur, quem faſcia per multiplicem circumductionem in ſede ſua confirmabat.

§. XX. Studio integrum apparatum recenſere volui, ut pateat, ſolum emplaſtrum, cujuscunque bonitatis

etiam

etiam illud primi chirurgi fuerit, minime ſufficiens fuiſſe. Accuratius enim caput cuſtodiendum eſt, talibusque munimentis utendum, quæ non aëris acceſſum ſolum arcent, ſed virtute inſuper ſua nervina reſolvente,& balſamica roborant, ςάσιν humorum præcavent ac tollunt, corruptionique reſiſtunt. Hujus indolis ſunt dicta remedia, inter quæ ſacculus non infimum locum meretur: talibusque hodie a noſtris chirurgis indies graviſſimæ capitis læſiones corriguntur, quæ olim ſectionibus, uſtionibus, ſcalpturis, terebrationibus, aliisque horribilibus operationibus opus habebant.

§. XXI. Pro interno uſu Eſſ. travmat. ill. Wed. c. Eſſ. lign. aloes, anod, El. propr. ſ. acido mixta, pulvis item oc. ♋ cinnab. Hung, corall. medull. ſaxor. ♂ d. rad. pœon. ſperm. cet. offerebantur, & de liquido non minus, quam ſicco medicamento bis quotidie guttæ 15. ſcrupulusque dimidius, vel grana 12. porrigebantur. Ne vero uniformia medicamenta faſtidium parerent, modo pulveres cum aquis deſtillatis extractis atque ſirubis appropriatis in potiunculas, uſus tempore concutiendas, mutabantur, modo decocta rad. rubiæ, chinæ, liquirit. ſymphyt. herb. ſcab. millefol. agrimon. plantag parabantur. Omnia eo fine, ut ſi ſanguini aliquid peregrini ineſſet, iſtud emendaretur, tusſique, ab irritatione duræ matris magis, quam pectoris vitio ortæ, παρέργως proſpiceretur.

§. XXII. Et quia, maximo errore, diætæ moderamen in principio plane neglectum erat, in cibo & potu acida, ſalſa, acria, ſpirituoſa, vetabantur, ne ſcilicet vitium, chylo impreſſum, in ſanguinem redundans, ulceris gravitatem exaſperaret. Inprimis autem aër tepidus ac quies commendabantur, ne ſcil. a frigore ςάσις, ab æſtu

 for-

fornacis vero nimio fuſio humoribus induceretur, nec etiam a motu corporis, riſu, ſermone claro, æger tusſim & capitis concusſionem dolentisſimam pati cogeretur.

§. XXIII. Quæ ſi cuncta rite obſervata fuiſſent, nec ægro ſæpisſime, brumali tempore, per plateam ambulare, & cibis inſuper omnis generis uti, vinumque ſorbillare, blanda agnatorum indulgentia permiſiſſet; ſed contra ea hi ipſi, ſub deligatione ulceris flente puero, non tam collacrymaſſent, quàm fortiter potius præhenſo refractarii capite, operanti chirurgo adſtitiſſent; tunc non ſolum, cum lamella cribriformis ſeparáretur, ampliato magis ulcere, cariosa cranii regio ſcalpro ad ſani oſſis apparitionem exſcindi, complanari, & hoc modo ad ſuſcipiendam novam carnem aptari, ulcusque feliciter atque perfecte percurari potuiſſet: ſed poſtmodum etiam, cum jam per protractum reluctandi κακόηθες ingens intra cranium exeſum porta pateret, haud omnino nulla ægrum conſervandi ſpes affulgebat; quia & ſigna quædam, inter ſalutaria a Celſo relata, *meningis* ſcil. *bonus color, bujusque & cervicis ac maxillæ liber motus, febris quoque abſentia & mentis integritas* ſupererant, & nunc τὸν μενιγγοφύλακα commode immittere ac ſectione omne carioſum ad ſani oſſis margines auferre licebat.

§. XXIV. Quæ omnia eo felicius in noſtro proceſſiſſent, quo meliori corporis temperamento cæteroquin is pollebat. Hujus enim ope fiebat, ut ſimul ac die 13. per ſectionem cutis a ſuperfluis humoribus liberaretur, ulcusque dilataretur, & duræ matri ab imminente ichore per vitreæ tabulæ foramen ſeſe purgandi commodior via concederetur, ſtatim dolor remitteret, & a doloris

ces-

ceſſatione quies, a quiete autem ventriculo vigor redderetur.

§. XXV. Verum enim vero cum nec ſanioribus conſiliis aures adſtantium paterent, nec a triſti prognoſtico eorum animi terrerentur, aucta tandem in cerebro mole ſanginis ac ſeri, quam nec veſicatoria extrahere, nec alia interna externaque remedia reſolvere, atque divertere poterant, lethalis torpor ſpiritibus imprimebatur; donec per lethargicum ſoporem miſer ſomni fratri traderetur, ubi-

ipſi, cum ſemel occidit brevis lux,
nox eſt perpetuo una dormienda.

§. XXVI. Commoda hic de cauſis lethargi & cur æger non motibus convulſivis potius, ut alii ſimiliter affecti ſolent, perierit; cur item terminum vitæ, ab Hippocrate hoc modo vulneratis definitum, longe ſuperarit, diſſerendi occaſio eſſet: cui etiam æthiologia cariei verminoſæ, pluraque alia addi poſſent: ſed quia iſta perſequi, præſens inſtituti, merum hiſtoriæ examen concernentis, negotiorumque ratio prohibet, reliqua alio tempore exponenda ſilentio præterire placet.

SOLI DEO GLORIA!

Fig. 1. eſt lamina oſſea tenuis & perforata, portio ſcil. tabulæ exterioris cranii, a reliquo oſſe per cariem ſeparata.

Fig. 2. exhibet exteriorem faciem cranii.

A. Eſt primum foramen majus, a quo præcedens lamina ablata fuit, quod cum B poſtmodum in unum foramen coaleſcebat.

B. alterum foramen majus.

CC. duo alia foramina minora.

DDD. ſutura ſagittalis prorſus corrupta.

E. ſutura coronalis.

F. ſutura lambdoides.

G. oſſiculum Wormianum.

aaa. loca carioſa in extima ſuperficie.

bbbbbb. oſtiola vaſorum ſanguiferorum, calvariam penetrantium.

Fig. 3. repræſentat cranii faciem interiorem.

A, B, CC. ſunt quatuor foramina.

DD, E, F. ſutura ſagittalis, coronalis & lambdoides.

G. oſſiculi Wormiani facies interior.

aaaaaa. peripheria cariei, quæ os partim penitus conſumſerat, partim admodum aſperum & tenue reddiderat.

bbbbbb. veſtigia ramificationum vaſorum duræ matris, oſſi impreſſa.

(o)

Fig. II.



Fig. I.

Fig. III.

